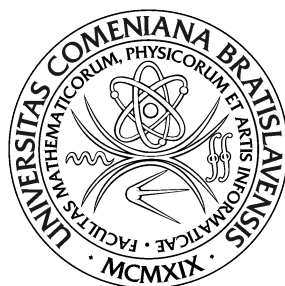

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FAKULTA MATEMATIKY, FYZIKY A INFORMATIKY

SÉMANTICKÉ PUBLIKOVANIE SPRAVODAJSKÝCH DÁT
O BEZPEČNOSTNÝCH HROZBÁCH

Diplomová práca

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FAKULTA MATEMATIKY, FYZIKY A INFORMATIKY

SÉMANTICKÉ PUBLIKOVANIE SPRAVODAJSKÝCH DÁT
O BEZPEČNOSTNÝCH HROZBÁCH

Diplomová práca

Študijný program: Aplikovaná informatika
Študijný odbor: 2511 Aplikovaná informatika
Školiace pracovisko: Katedra aplikovanej informatiky
Školiteľ: doc. RNDr. Martin Homola, PhD.
Konzultant: Ing. Štefan Balogh, PhD.

Bratislava, 2021

Bc. Matej Rychtárik

Univerzita Komenského v Bratislave
Fakulta matematiky, fyziky a informatiky

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Bc. Matej Rychtárik
Študijný program: aplikovaná informatika (Jednoodborové štúdium, magisterský II. st., denná forma)
Študijný odbor: informatika
Typ záverečnej práce: diplomová
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Sémantické publikovanie spravodajských dát o bezpečnostných hrozbách
Semantic punishing of security threat intelligence data

Anotácia: V súčasnosti zaznamenávame veľké množstvo nových spravodajských dát o rôznych bezpečnostných hrozbách. Pre popis a publikovanie týchto dát vznikli v minulosti viaceré štandardy. Nový trend v oblasti však ukazuje potrebu sémantickej anotácie týchto dát za účelom zvýšenia ich dosahu a interoperability.

Cieľ: Cieľom je navrhnúť vhodnú ontológiu pre publikovanie spravodajských dát o bezpečnostných hrozbách a vytvorenie repozitára za týmto účelom v sieti prepojených dát.

Literatúra: [1] Allemang, D. and Hendler, J., 2011. Semantic web for the working ontologist: effective modeling in RDFS and OWL. Elsevier.
[2] Heath, T. and Bizer, C., 2011. Linked data: Evolving the web into a global data space. Synthesis lectures on the semantic web: theory and technology, 1(1), pp.1-136.
[3] Mavroeidis, V. and Bromander, S., 2017. Cyber threat intelligence model: an evaluation of taxonomies, sharing standards, and ontologies within cyber threat intelligence. In EISIC 2017 (pp. 91-98). IEEE.

Vedúci: doc. RNDr. Martin Homola, PhD.
Rektorát, dekanát: FMFI.Dek - Dekanát
Dátum zadania: 02.10.2019

Dátum schválenia: 14.10.2019
prof. RNDr. Roman Ďurikovič, PhD.
garant študijného programu

.....
študent

.....
vedúci práce

Čestne prehlasujem, že túto diplomovú prácu som
vypracoval samostatne len s použitím uvedenej literatúry
a za pomoci konzultácií u môjho školiteľa a konzultanta.

Bratislava, 2021

.....

Bc. Matej Rychtárik

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcel v prvom rade poďakovať môjmu školiťovi, Martinovi Homolovi, a konzultantovi, Štefanovi Baloghovi, za ich cenné rady a usmernenia, ktoré mi veľmi pomohli pri riešení tejto diplomovej práce.

Abstrakt

V tejto práci riešime problematiku kybernetickej bezpečnosti pomocou využitia ontológií. Ukážeme si čo to vlastne taká ontológia je, aké sú jej výhody a využitia. Ukážeme si základný model, z ktorého vychádzame a ktorý rozdeľuje celú doménu do viacerých častí a predstavíme si niektoré existujúce riešenia. Na základe analýzy si určíme najlepšie ontologické riešenie a takto vybratú ontológiu rozšírime o niektoré časti, ktoré podľa daného modelu nespĺňa. Tieto časti popíšeme v našej vlastnej ontológii podľa požiadaviek modelu a štandardov, ktoré na danú problematiku existujú, ale ešte nemajú ontologické riešenie. Pomocou nášho návrhu následne zmapujeme existujúce dáta a prepojíme ich, ukážeme si aj prípady použitia, čo nami vytvorená ontológia poskytuje. Naša práca taktiež slúži ako základ pre vznikajúci repozitár, v ktorom budú dáta reálne publikované.

Kľúčové slová: Ontológia, Kybernetická bezpečnosť, Sieť prepojených dát

Abstract

In this graduation we write about the issue of cyber security through the use of ontologies. We will show what such an ontology is, what are its advantages and uses. We will show the basic model on which we are based and which divides the whole domain into several parts and imagine some existing solutions. Based on the analysis, we determined the best ontological solutions and expand the selected ontology with any parts that it doesn't meet according to the model. We will describe these parts in our own ontology according to the requirements of the model and standards that exist for the given issue, but don't have an ontological solution at this moment. With the help of our suggestion, we will analyze the existing data and connect them and also we will describe use cases that the ontology we created provides. Our work is also used as a basis for emerging repository in which the data will be actually published.

Keywords: Ontology, Cyber security, Linked Open Data

Obsah

1	Úvod	1
I	Prehľad problematiky	3
2	Sémantický web	4
2.1	Linked Data	6
2.2	Resource Description Framework (RDF)	7
2.3	SPARQL	9
3	Ontológie	11
3.1	Základné pojmy	12
3.2	Využitie ontológií	13
3.3	Web Ontology Language	14
3.3.1	Syntax	15
4	Existujúce ontologické riešenia	20
4.1	CTI model	21
4.1.1	Identita	22
4.1.2	Kampaň	23
4.1.3	Zraniteľnosť	23
4.1.4	Indikátor	24

<i>OBSAH</i>	ix
--------------	----

4.1.5	Nástroj	24
4.1.6	Zámer	25
4.1.7	Cieľ	25
4.2	Unified Cybersecurity Ontology	25
4.3	Integrated Cyber Analysis System	27
4.4	STUCCO	27

II Vlastný prínos 29

5 Výskum a Analýza UCO 30

5.1	Model	30
-----	-----------------	----

6 Návrh ontológií 37

6.1	CVE	37
6.2	OVAL	39

7 Implementácia a testovanie 43

7.1	Dáta	43
7.2	Testovanie	44
7.2.1	Príklady použitia	44
7.3	Internetová stránka	51

8 Záver 52

Kapitola 1

Úvod

V dnešnej počítačovej dobe sa stále viac vyskytujú kybernetické útoky na firmy, organizácie, štáty alebo aj konkrétne osoby. Aby sa týmto útokom dalo predísť, jednotlivé organizácie publikujú dáta o týchto útokoch, využitých zraniteľnostiach, atď. Vďaka týmto nazhromaždeným dátam sa pokúšajú zabráňovať podobným útokom.

Na úspešné odvracanie útokov je ale potrebné mať dobre definované zdieľané dáta, ktoré v dostatočnej miere dokážu popísať útok, typ útoku, jeho ciele, využité zraniteľnosti systémov, atď. Na základe týchto požiadaviek vznikol CTI model [MB17], ktorý celú doménu rozdeľuje na rôzne časti a každú časť definuje a popisuje, aké informácie by mala obsahovať.

Veľa takýchto riešení už existuje, ako napríklad Common Vulnerabilities and Exposures (CVE) [Corb], Open Vulnerability and Assessment Language (OVAL) [Cord], Common Attack Pattern Enumeration and Classification (CAPEC) [Cora], Structured Threat Information eXpression (STIX) [Core] a mnohé ďalšie. Tieto štandardy ale popisujú iba časť domény a nie sú dostatočne poprepájané. Je náročnejšie dohľadávať si

všetky informácie o útoku. Týmto štandardom chýba najmä jednoduché prepojenie, zdieľanie a rozširovanie.

Z tohoto dôvodu sa začalo uvažovať o ontologických riešeniach, ktoré dokážu poskytnúť jednotný slovník, s ktorého pomocou sa vedia rôzne firmy, organizácie, štáty alebo osoby dorozumievať medzi sebou. Vedia si medzi sebou vymieňať dáta, ktorým rozumie každá strana a rozširovať dáta bez toho, aby sa stratila základná stavba dát.

Naše riešenie obsahuje podrobnú analýzu už existujúceho čiastočného riešenia Unified Cybersecurity Ontology (UCO) [Lab17] vyhodnoteného na CTI model. Na základe analýzy, naša práca obsahuje navrhnuté ontologické riešenie pre časť domény definovanú v CTI modeli ako zraniteľnosť a prepojenie s už existujúcimi neontologickými riešeniami CVE a OVAL. Ďalej obsahuje popis migrácie a zmapovanie existujúcich dát na nami vygenerovanú ontológiu.

V prvej časti práce sa budeme venovať základným pojmom, ktorým je potrebné porozumieť pri publikovaní dát na internete, tomu čo sú to ontológie a čo poskytujú, ukážeme si model, na základe ktorého vyhodnocujeme ontologické riešenie a popíšeme si niekoľko už existujúcich ontologických riešení publikovania bezpečnostných hrozieb.

V druhej časti si predstavíme ontológiu, ktorú rozšírime o niektoré už existujúce štandardy, ktoré ale ešte nemajú ontologické riešenie. Popíšeme naše návrhy riešenia, import dát a možné príklady použitia.

V závere práce zhodnotíme celú prácu, popíšeme náš prínos do problematiky a navrhujeme možné pokračovania.

Časť I

Prehľad problematiky

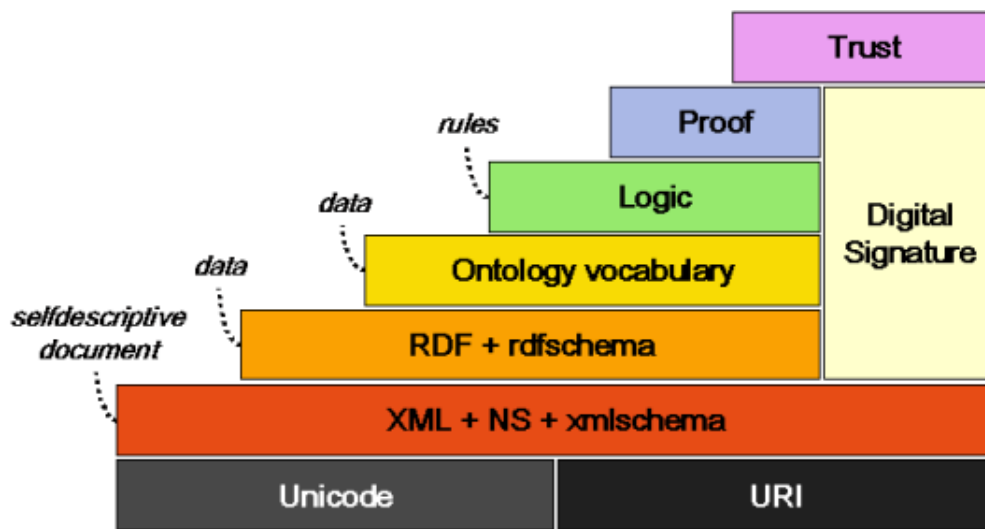
Kapitola 2

Sémantický web

Sémantický web [BLHL01] poskytuje spoločný framework, ktorý umožňuje zdieľanie a opätovné použitie údajov v rámci aplikácií. Štandardy podporujú spoločné dátové formáty a protokoly, kde najpodstatnejším je Resource Description Framework (RDF). Prvýkrát pojem Sémantický web zaviedol Tim Berners-Lee a popisoval "dátový web", ktorý môže byť strojovo čitateľný. Zámerom je zlepšiť prístupnosť informácií publikovaných na webe pre strojové spracovanie. Sémantický web má vrstvovú štruktúru ako si môžeme všimnúť na obrázku 2.1. Jednotlivé údaje sú potrebné až vo vyšších vrstvách.

XML vrstva zaručuje, že môžeme spájať Sémantický web s inými normami, založenými napríklad na XML, ktorá je rozšírená a podporovaná a RDF dáta sa v nej dajú dobre prenášať, spracovávať a uchovávať. Toto je už ale pre dnešné časy neštandardné a viac sa využíva výmena dát pomocou JSON formátu.

RDF je metóda popisovania vecí pomocou vzťahu medzi dvoma objektami. Napríklad koncepčne povedané "Jožko má jablko" je zadané definovaním spojenia medzi objektami "Jožko" a "jablko" pomocou

Obr. 2.1: Semantic Web - vrstvy.
Zdroj: [KM]

vzťahu "má". Toto spojenie je známe ako triplet, ktorý je základnou stavebnou jednotkou sémantického webu.

RDF je aj názov slovníka, ktorý obsahuje množinu preddefinovaných termínov. Tieto termíny sú všeobecne používané na popis dát. Napríklad obsahuje najzákladnejšiu vlastnosť pre objekty a to vlastnosť typu objektu – *rdf:type*.

RDFS je taktiež slovník. V RDF slovníku máme termíny, ktoré nám pomáhajú určovať definície a popisy jednotlivých objektov. V RDFS získavame možnosť popisovať triedy. Pokiaľ si zoberieme triedu "Osoba" a triedu "Žena", vieme pomocou RDFS slovníka zdefinovať vzťah podtriedy vlastnosťou "rdfs:subClassOf". Vďaka slovníkom RDF a RDFS môžeme tvoriť detailné popísanie našich dát.

Ontológia je v našom ponímaní synonymom k slovu slovník. Slovník RDFS môže byť použitý na tvorbu vlastnej ontológie. Sú v nej definované

Vďaka takejto reprezentácii dát je možné písať pravidlá, ktoré má daný

súbor dát spĺňať. Vďaka logickej vrstve vieme napríklad zdefinovať pravidlá ako: Všetky objekty typu "Muž" a "Žena" sú zároveň typom "Osoba" alebo Množina objektov s typom "Muž" je disjunktná s množinou objektov "Žena". Tieto pravidlá slúžia na kontrolu konzistentnosti našich dát.

Text uvedený nižšie popisuje niekoľko technológií, ktoré sú potrebné pre tvorbu sémantického webu.

2.1 Linked Data

Linked Data [BHBL11] alebo prepojené dáta, je metóda zverejňovania štrukturovaných dát. Ich hlavným cieľom je poprepájať existujúce databázy (primárne písané v RDF formáte), medzi rôznymi údajmi a umožniť ľuďom zdieľať štrukturované dáta na webe pomocou HTML. Časť vízie do budúcnosti je, aby sa Internet stal globálnou databázou. Princípy prepojených dát prvýkrát načrtol Tim Berners-Lee. Popísal 4 pravidlá pre zverejňovanie dát na webe:

1. používať URI ako názvy objektov, ktoré sú identifikátormi informácie, jej umiestnenia a ďalších vlastností,
2. používať HTTP URI, aby si ich ľudia vedeli pozrieť,
3. uvádzať informácie o tom, čo názov identifikuje pri vyhľadávaní pomocou otvorených štandardov, ako sú napríklad RDF alebo SPARQL,
4. pri publikovaní údajov na webe, zahrnúť odkazy aj na iné URI, aby sa dalo objavovať viac vecí.

Sú známe aj ako Princípy prepojených dát.

2.2 Resource Description Framework (RDF)

RDF [SRb] je štandardný model na zakódovanie metadát a ďalších informácií. Je to taktiež formát, ktorý bol navrhnutý a štandardizovaný na reprezentáciu dát pre sémantický web. Zdroje týchto dát sú väčšinou webové zdroje, ktoré môžu byť čokoľvek, napríklad dokumenty, ľudia, fyzické objekty, atď. Taktiež poskytuje spoločný framework na vyjadrenie informácií a možnosť zdieľať ich medzi softvérmí, bez straty ich hodnoty. Dáta sa uchovávajú v Triple Store databázach, ktorých formát je striktne daný. Výhodou je, že dáta môžu byť spracované aj softvérmí, pre ktoré dané dáta neboli vytvorené.

RDF súbor je taký dokument, ktorý ukladá RDF grafy do špecifického formátu serializácie pre RDF, ako sú napríklad N-Triple, Turtle, RDF/XML a mnohé ďalšie. RDF bol postavený na myšlienke vytvárať údaje vo forme predmet-predikát-objekt, ktorý sa volá triplet. Triplet je základná stavebná jednotka akejkoľvek množiny dát zapísaných v RDF. Tieto údaje sú reprezentované ako orientované grafy. Predmet a objekt predstavujú vrcholy a predikát je orientovaná hrana medzi nimi. Predmet môže byť použitý aj ako objekt v inom triplete. Týmto spôsobom sa triplety prepájajú a vzniká z nich grafová databáza. Predmet je vždy definovaný ako URI a popisuje zdroj informácie. Objekt môže byť taktiež nejaké URI popisujúce zdroj, ale taktiež to môže byť primitívna hodnota, ako napríklad string, integer, date, atď. Predikát popisuje, aký vzťah alebo rola medzi predmetom a objektom existuje. Predikát je vždy reprezentovaný ako URI, ktoré pochádza z ontológií (kolekcie viacerých URI).

Na uľahčenie ukladania a čitateľnosti dát sa využívajú takzvané prefixy, ktoré sú preddefinovaním základných URI, do ktorých sa dodáva zvyšná hodnota URI pomocou dvojbodky, ako je to uvedené v nasledujúcom

príklade a graficky znázornené v obrázku 2.2.

```
@prefix rdf: <http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns> .
```

```
@prefix dbr: <http://dbpedia.org/resource/> .
```

```
@prefix dbo: <http://dbpedia.org/ontology/> .
```

```
@prefix dbp: <http://dbpedia.org/property/> .
```

```
dbr:Bratislava dbo:highestPlace dbr:Devínska_Kobyla .
```

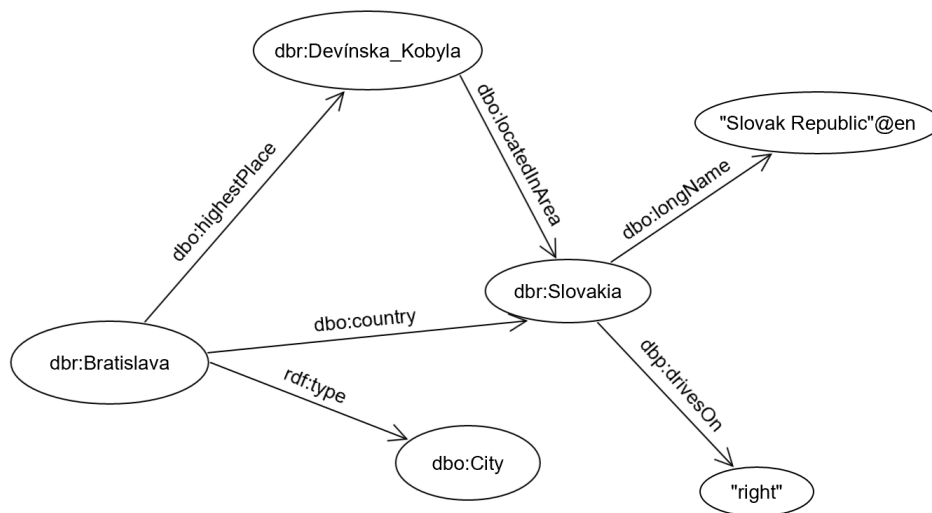
```
dbr:Bratislava rdf:type dbo:City .
```

```
dbr:Bratislava dbo:country dbr:Slovakia .
```

```
dbr:Devínska_Kobyla dbo:locatedInArea dbr:Slovakia .
```

```
dbr:Slovakia dbp:drivesOn "right" .
```

```
dbr:Slovakia dbo:longName "Slovak Republic"@en .
```


Obr. 2.2: Príklad grafovej databázy.

2.3 SPARQL

SPARQL [SRa] je dopytovací jazyk pre RDF databázy, ktorý umožňuje získavanie a manipuláciu s databázou. Bol vytvorený skupinou DAWG, ktorá je súčasťou W3C a je uznávaný ako kľúčová technológia sémantického webu.

Ak by sme porovnali SPARQL s dopytovacím jazykom pre relačné databázy, napr. SQL, zistíme, že sú si podobné v kľúčových slovách, ako sú napr. SELECT, WHERE, FROM atď. SPARQL dopyt využíva trojice ako základný prvok, kde predmet, predikát alebo objekt môžu byť premenné. Dopyt sa robí nad dátovou kolekciou RDF, čo je množina dokumentov, patriaca pod určitý koncový bod - '*endpoint*'. Je to dopytovací jazyk, ktorý z orientovaného ohodnoteného grafu zisťuje hodnoty jednotlivých vrcholov a hrán, ktoré sú výstupnými parametrami dopytu.

```
@prefix dbr: <http://dbpedia.org/resource/> .
```

```
SELECT ?predicate ?object WHERE {
    dbr:Bratislava ?predicate ?object .
}
```

```
+-----+-----+
| ?predicate      | ?object          |
+-----+-----+
| dbo:highestPlace | dbr:Devínska_Kobyla |
| rdf:type         | dbo:City          |
| dbo:country      | dbr:Slovakia      |
+-----+-----+
```

Príklad dopytu nad databázou uvedenou vyššie, spúšťame nad endpointom DBPedia a výsledok je len zlomkom z toho, čo nám skutočne

vráti: Chceme získať všetky údaje o Bratislave.

Okrem operácie SELECT poznáme aj ďalšie typy dopytov. ASK je dopyt, ktorý nám vracia pravdivostnú hodnotu pre daný dopyt. Vieme ním napríklad zistiť, či sa v našom grafe nachádza mesto Bratislava. Taktiež poznáme dopyt DESCRIBE, ktorý vracia RDF graf opisujúci jednotlivé vlastnosti výsledných hodnôt dopytu. Ako posledný typ dopytu je CONSTRUCT, ktorý vracia nový RDF graf podľa predlohy vytvorenej v hlave dopytu.

Kapitola 3

Ontológia

Výraz ontológia [GOS09] pochádza z gréckeho slova kde '*ontos*' znamená existencia a '*logos*' znamená veda. Ontológia v informatike je uceleným popisom pojmov v určitej oblasti záujmu. Obsahuje určitú klasifikáciu údajov do hierarchicky usporiadaných kategórií a množinu odvodzovacích pravidiel, pomocou ktorých je možné z faktov odvodiť nové skutočnosti. Prostredníctvom ontológií je možné vytvárať spojenia, vykonávať analýzu údajov a sprostredkovať výhody webu obohateného o sémantiku.

Jej cieľmi je zadefinovanie a zdieľanie jednotného zápisu informácií pre danú doménu. Ak napríklad viac stránok využíva na popis pojmov takúto zadefinovanú ontológiu, vedia boti získať a vyhľadávať viac dát o hľadanej informácii.

Taktiež je jej cieľom opätovné použitie ontológie, napríklad ak máme dobre zadefinovanú ontológiu, môžu ontologický inžinieri doplniť do našej ontológie ďalšie vlastnosti a tým by základ ontológie bol rovnaký ale bol by rozšírený o určité dáta, podľa potreby ontologických inžinierov.

3.1 Základné pojmy

Ontológia sa skladá zo základných stavebných prvkov *Trieda*, *Entita*, *Atribút*, *Vzťah*.

Triedy alebo typy definujú skupiny alebo množiny objektov. Triedy majú hierarchickú štruktúru zloženú z ich podtried. Každá podtrieba spĺňa vlastnosti nadtrieby a môže byť rozšírená o vlastné vlastnosti.

Entity sú individuálne inštancie nejakej nami zadanovej triedy. Ak by sme mali entitu *Bratislava*, a triedy *Mesto* a *Hlavné mesto*, kde *Mesto* je podtriedou *Hlavné mesto*, tak nám z ontológie vyplýva, že ak je entita *Bratislava* individuálnou inštanciou triedy *Hlavné mesto*, tak je aj individuálnou inštanciou triedy *Mesto*.

Atribúty sú vlastnosti *Tried* a *Entít* a môžu niesť rôzne informácie o danom objekte. *Atribúty* môžu mať rôzne hodnoty, ako reťazec, číslo, dátum alebo pravdivostnú hodnotu. Ak by sme si zobrali predchádzajúcu entitu *Bratislava*, jej číselná vlastnosť môže byť napríklad počet obyvateľov.

Vzťahy sú najpodstatnejšou súčasťou ontológie. Poskytujú prepájanie jednotlivých entít. Je to jednosmerné spojenie, ktoré určuje vzťah, v akom sú dve dané triedy. Tým vznikne triplet *trieda:vzťah:trieda*. Medzi triplet sa radí aj trojica *trieda:atribút:hodnota*. Väzby sa zvyknú definovať aj inverzne. Z logického hľadiska sú vzťahy axiómami. Pokiaľ máme triedu *Krajina* a *Hlavné mesto*, tak by vzťah mohol vyzeráť nasledovne: *Krajina:má:Hlavné mesto*.

TBox je množina definícií tried a ich vzťahov medzi nimi. V množine je obsiahnutá znalosť taxonómie tried, taktiež v nej môže byť zadaná disjunktnosť jednotlivých tried, vymenovanie konkrétnych entít obsiahnutých v danej triede, reštrikcie pre jednotlivé triedy a ich vzťahy.

ABox je množina znalostí o jednotlivých entitách.

Ontológia má veľa vlastností, ktoré musia byť dodržané. Každý prvok musí byť jasne identifikovateľný. Taktiež zakazuje zapisovanie duplicitných dát, čo nám zaobstará vlastnosť efektívneho ukladania informácií, kde to môže nie len uľahčiť vyhľadávanie ale aj zredukovať obsah pamäti na disku.

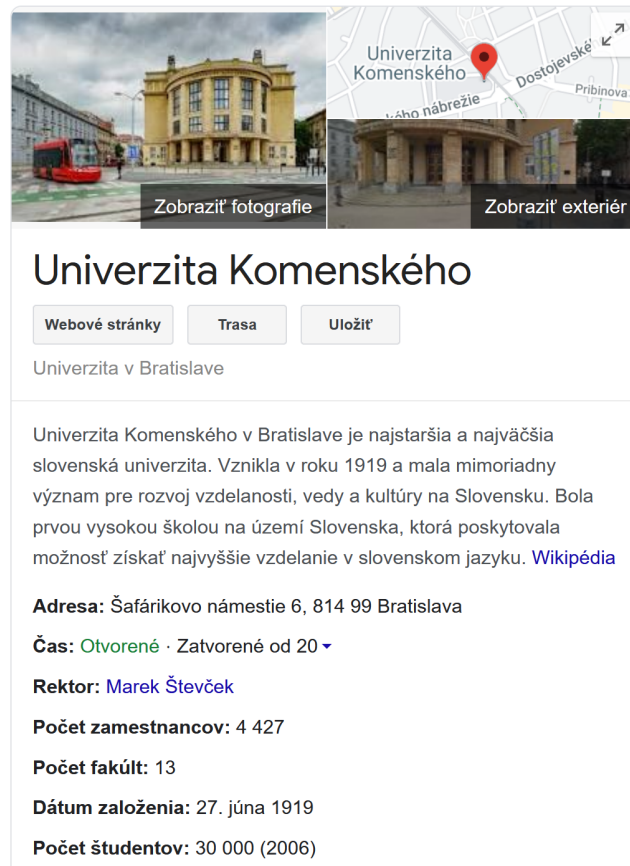
3.2 Využitie ontológií

Ontológie sa začali využívať najmä v organizáciách, ktoré sa špecializovali na umelú inteligenciu. Neskôr sa to rozšírilo aj do bežne používaných aplikácií. Napríklad firma Amazon používa ontológie na kategorizovanie tovaru v ich elektronickom obchode.

Ontológie si našli uplatnenie aj v medicínskej oblasti a to napríklad SNOMED [CdK08], čo je najväčším viacjazyčným medicínskym slovníkom na svete.

Taktiež sa s ním stretávame každodenne pri vyhľadávaní na stránke Google, kde ako bočný panel sú zobrazené informácie o vyhľadávanom objekte (Obr. 3.1). Tieto dáta je možné zobrazovať preto, lebo výsledkom takéhoto panelu je vyhľadávanie informácií na webovej stránke, ktorá obsahuje sémantické dáta.

Schema.org [GBM16] je taktiež ontologickým riešením, ktorej cieľom je vytvárať, udržiavať a propagovať schémy štrukturovaných údajov na internete, internetových stránkach alebo e-mailových správach. Poskytuje zdieľanú slovnú zásobu, ktorú môžu tvorcovia internetových stránok používať na označenie a popis jednotlivých elementov na stránke. Týmto popisom rozumejú vyhľadávacie nástroje ako Google, Microsoft a Yahoo!. Viac ako 10 miliónov internetových stránok používa Schema.org na popisovanie svojich stránok a e-mailových správ.

Obr. 3.1: Príklad bočného panelu vo vyhľadávачi Google.

3.3 Web Ontology Language

Jazyk Web Ontology Language [HKP⁺] alebo OWL slúži na vytváranie a definovanie inštancií webových ontológií. Poskytuje nástroje na popis tried, vlastností a ich samotných inštancií. Oproti klasickým jazykom poskytuje možnosť, špecifikovať logické vlastnosti jednotlivých objektov vyskytujúcich sa v ontológií, čo znamená, že dokáže popísať aj fakty, ktoré v ontológií nie sú definované priamo, ale sú spojené logickými vlastnosťami. Napríklad, ak máme osoby Janka, Martin a Jozef, kde Janka je rodičom Martina a Jozef je rodičom Janky, pomocou OWL vieme definovať, že Jozef

je starým rodičom Martina, pričom nepotrebujeme vlastnosť popisujúcu tento vzťah priamo.

3.3.1 Syntax

Na popis jednotlivých možností budeme používať Manchester syntax, ktorá poskytuje zrozumiteľnejšiu syntax pre čitateľa.

Ako prvé si zadefinujeme priradenia objektov k jednotlivým triedam.

Objekty môžu mať pridelených viac tried.

```
ClassAssertion( :Osoba :Janka )
```

```
ClassAssertion( :Žena :Janka )
```

```
ClassAssertion( :Osoba :Martin )
```

```
ClassAssertion( :Muž :Martin )
```

```
ClassAssertion( :Osoba :Jozef )
```

```
ClassAssertion( :Muž :Jozef )
```

Ako si môžeme všimnúť vyššie, Janke sme museli priradiť dve triedy.

Týmto triedam ale vieme vytvoriť hierarchickú štruktúru.

```
SubClassOf( :Žena :Osoba )
```

```
SubClassOf( :Matka :Žena )
```

Niekedy môžeme mať dve rôzne definície tried, ktoré však predstavujú tú istú triedu. Takéto triedy sa volajú ekvivaletné a vieme ich definovať nasledovne:

```
EquivalentClasses( :Človek :Osoba )
```

Ďalej si vieme zadefinovať vlastnosti objektov. Tieto vlastnosti vieme definovať buď pozitívne, kedy objekt danú vlastnosť má, alebo negatívne,

kedy objekt danú vlastnosť s druhým objektom mať nemôže.

```
ObjectPropertyAssertion( :jeMatkou :Janka :Martin )
```

```
ObjectPropertyAssertion( :jeOtcom :Jozef :Janka )
```

```
NegativeObjectPropertyAssertion( :jeOtcom :Jozef :Martin )
```

Veľmi podobne vieme definovať aj dátové priradenia k jednotlivým objektom.

```
DataPropertyAssertion( :máVek :Janka "38"^^xsd:integer )
```

```
NegativeDataPropertyAssertion( :máVek :Jozef "10"^^xsd:integer )
```

Vlastnosti je matkou a je otcom spája jedna spoločná vlastnosť je rodičom, kde tieto vlastnosti môžeme definovať hierarchicky.

```
SubObjectPropertyOf( :jeMatkou :jeRodičom )
```

```
SubObjectPropertyOf( :jeOtcom :jeRodičom )
```

Týmto vlastnostiam vieme definovať ich domény a rozsah, ktoré definujú, aké hodnoty môžu jednotlivé vlastnosti nadobúdať, a s akým objektom môžu byť tieto vlastnosti pridelené.

```
ObjectPropertyDomain( :jeRodičom :Osoba )
```

```
ObjectPropertyRange( :jeRodičom :Osoba )
```

```
ObjectPropertyDomain( :jeMatkou :Žena )
```

```
ObjectPropertyRange( :jeMatkou :Osoba )
```

```
ObjectPropertyDomain( :jeOtcom :Muž )
```

```
ObjectPropertyRange( :jeOtcom :Osoba )
```

```
DataPropertyDomain( :máVek :Osoba )
```

```
DataPropertyRange( :máVek xsd:nonNegativeInteger )
```

Ďalej vieme definovať inverznosť vlastností. Napríklad pokiaľ máme vlastnosť je rodičom, jej inverzná vlastnosť je je dieťaťom.

```
InverseObjectProperties( :jeRodičom :jeDieťaťom )
```

```
InverseObjectProperties( :jeMatkou :máMatku )
```

```
InverseObjectProperties( :jeOtcom :máOtca )
```

Niektoré vlastnosti by sme nechceli definovať iba jednosmerne ale aj obojsmerne. Takouto vlastnosťou sa myslí symetrická vlastnosť.

```
SymmetricObjectProperty( :jePríbuzný )
```

Jazyk OWL poskytuje definície rôznych obmedzení. Ako prvou si spomenieme disjunktnosť jednotlivých tried, kde jednotlivé objekty nemôžu patriť do oboch tried zároveň.

```
DisjointClasses( :Muž :Žena )
```

Ďalším obmedzením je definovanie, či je konkrétny objekt tým istým alebo iným objektom.

```
DifferentIndividuals( :Janka :Martin )
```

```
DifferentIndividuals( :Janka :Jozef )
```

```
SameIndividual( :Martin :Maťo )
```

Taktiež vieme definovať objekty, ktoré spadajú pod rovnakú triedu, pokiaľ spĺňajú určité vlastnosti. Napríklad, všetky ženy, ktoré sú zároveň rodičom, sú aj matkou. Vieme povedať aj to, že všetky objekty, ktoré sú buď matkou alebo otcom, sú zároveň aj rodičom.

```

EquivalentClasses(
    :Matka
    ObjectIntersectionOf( :Žena :Rodič )
)

```

```

EquivalentClasses(
    :Rodič
    ObjectUnionOf( :Matka :Otec )
)

```

Ďalej vieme definovať existenčné obmedzenia na objekt a vlastnosti. Napríklad, každý rodič musí mať dieťa.

```

EquivalentClasses(
    :Rodič
    ObjectSomeValuesFrom( :jeRodičom :Osoba )
)

```

Podobne ako existenčné, si vieme definovať aj všeobecné obmedzenie. Napríklad rodiča, ktorý ma iba chlapcov si zdefinujeme nasledovne:

```

EquivalentClasses(
    :RodičIbaChlapci
    ObjectAllValuesFrom( :jeRodičom :Muž )
)

```

V príklade vyššie nám však toto obmedzenie nezaručuje, že daný rodič musí mať dieťa. Na takéto zabezpečenie sa využíva existenčné a všeobecné obmedzenie zároveň. Týmto obmedzením hovoríme, že musí mať minimálne jedno dieťa, ktoré je chlapcom a zároveň všetky jeho deti sú chlapci.

```
EquivalentClasses(  
  :RodičIbaChlapci  
  ObjectIntersectionOf(  
    ObjectAllValuesFrom( :jeRodičom :Muž )  
    ObjectSomeValuesFrom( :jeRodičom :Muž )  
  )  
)
```

OWL má ešte ďalšie užitočné konštrukty, ako napríklad určovanie mohutnosti, kde je možné definovať minimálnu, maximálnu a presnú, ďalej má obmedzenie, ktoré definuje množinu možných hodnôt, ktoré vlastnosť môže nadobudnúť. Poskytuje aj asymetrické, reflexívne, ireflexívne a tranzitívne definície pre vlastnosti.

Kapitola 4

Existujúce ontologické riešenia

Množstvo kyber útokov v dnešnej dobe narastá závratnou rýchlosťou, čo značí, že dnešné spôsoby a metódy ochrany nie sú dostatočné, a preto je potrebné sa zamyslieť nad novými spôsobmi ochrany. Jeden z prístupov by mohol byť založený práve na ontológiách. Ontológie a systémy postavené nad nimi majú výhodu sémantiky, ktorá je schopná rozlišovať situácie kedy je počítačový systém normálny alebo škodlivý.

Problém, s ktorým sa však potýkame je ten, že neexistuje jednotný formát zápisu údajov. Väčšina nástrojov, ktoré v dnešnej dobe existujú, majú vlastné štandardy. Keďže tieto štandardy sú prevažne rozdielne, nedá sa ich prepájať a využívať efektívne. Tento problém by mohol byť taktiež vyriešený vďaka ontologickému riešeniu. Tým pádom by sme vedeli mať také dáta, ktoré dokážu stroje nielen prečítať, ale zároveň aj pochopiť.

Ontologický prístup taktiež poskytuje jednoduchšiu rozšíriteľnosť už existujúcej ontológie, a tým sa dá vytvárať presnejší popis záznamov.

Vďaka URI reprezentáciám jednotlivých entít, ktoré sú používané ako identifikátory jednotlivých objektov, nemôže nastať problém nepochopenia dát, ako k tomu môže dochádzať v ľudskej reči. Napríklad ak by sme

povedali slovo *koruna*, nikto nevie, či máme na mysli korunu stromov alebo kráľovskú korunu. Avšak vďaka atribútom vieme toto slovo lepšie pochoiť, keďže nám ho atribúty bližšie definujú.

V súčasnosti existuje veľa rôznych štandardov a ontologických riešení pre doménu kyber bezpečnosti, avšak veľa z nich už ani nie je vyvíjaných. Organizácie, ktoré vyvíjali tieto ontológie, buď stratili o ďalší vývoj záujem, alebo už len nezverejňujú svoje pokroky v danej doméne, teda prešli na closed-source systém.

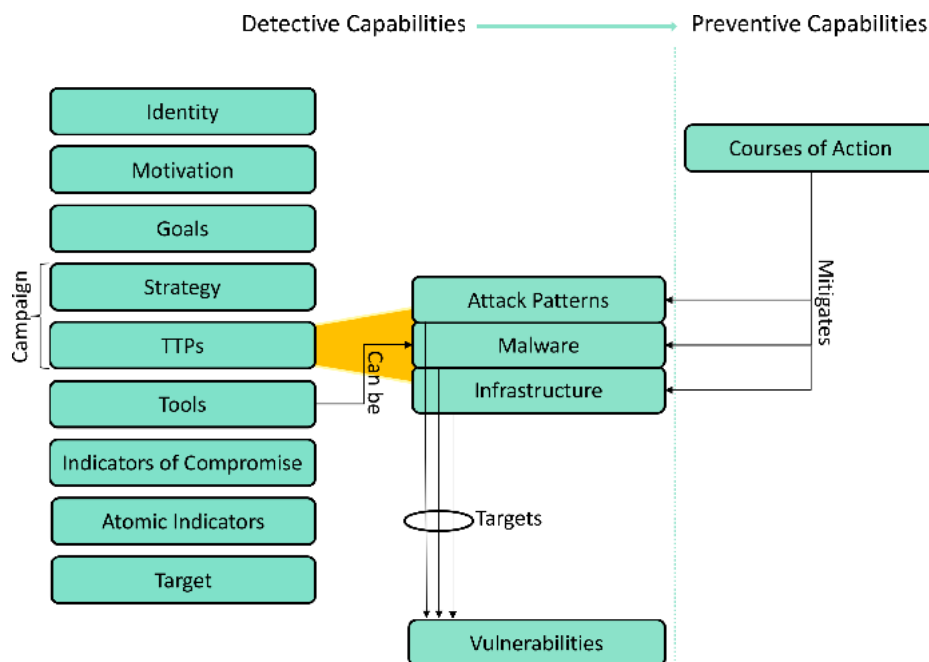
V nasledujúcich kapitolách si povieme niečo o zaužívaných štandardoch, základnom modeli, z ktorého vychádzame a podľa ktorého posudzujeme, či je daná ontológia dobrá. Taktiež rozoberieme existujúce riešenia v doméne kyber bezpečnosti.

4.1 CTI model

Cyber Threat Intelligence model [MB17] (CTI model) má za cieľ objasňovať rôzne typy informácií, ktoré potrebujú organizácie zhromažďovať o kybernetických hrozbách. Cieľom modelu je jednotne definovať a podrobne popísať okruhy v danej doméne. Výhodou takéhoto modelu je zlepšenie schopností pri prevencii, detekcii a reakcii na bezpečnostné hrozby.

Tento model bol vyvinutý so zámerom, aby slúžil ako predloha pre ontologické riešenia, nakoľko autori zahrnuli fakt, že ontologické riešenia sú najlepšie pri publikovaní a zdieľaní dát, a sú strojovo čitateľné vďaka typu reprezentácie.

Model zahŕňa informácie o autorovi útoku, motivácie a ciele útoku, stratégiu akou je útok vedený, aké technológie a postupy používa, ktorým

Obr. 4.1: CTI model.

Zdroj: [MB17]

základným vzorcom útoku sa riadi, aké slabiny jednotlivé útoky využili, aké atomické indikátory dokážu predpovedať útok a akú cieľovú skupinu útok postihuje.

V nasledujúcich častiach popíšeme niektoré okruhy z obr. 4.1, ktorý znázorňuje jednotlivé prvky modelu.

4.1.1 Identita

Identita môže byť definovaná rôznymi typmi identifikátorov. Ak sa pozná presná totožnosť osoby alebo organizácie, ktorá útok iniciuje, identifikátorom je názov osoby alebo spoločnosti.

Pokiaľ takýto identifikátor nevieme určiť, pridelujeme im anonymnú identitu, ktorú následne vieme spájať vyhodnotením útoku. Pokiaľ

zoberieme do úvahy všetky ostatné časti CTI modelu a vyhodnotíme zhodujúce sa časti, vieme povedať, za ktoré útoky zodpovedá rovnaká osoba alebo organizácia.

4.1.2 Kampaň

Kampaň popisuje samotný útok z dvoch pohľadov. Netechnický, ktorý je reprezentovaný stratégiou a technický, ktorý definuje taktiky, techniky a procedúry využívané v útoku.

Stratégia

Stratégia predstavuje netechnický popis útoku na hornej úrovni. Pokiaľ si zoberieme nejakého útočníka, tak tento útočník zvyčajne dosahuje ciele útoku viacerými spôsobmi a stratégia definuje, čo a ako je potrebné pozorovať.

4.1.3 Zraniteľnosť

Zraniteľnosti definujú slabiny systému. Tieto slabiny môžu byť definované rôznymi stavmi zariadenia, ako napríklad, ktoré systémy bežia, ale môžu predstavovať aj nastavenia rôznych aplikácií, napríklad rôzne prístupové nastavenia a povolenia pre webové prehliadače. Taktiež môžu popisovať rôzne funkcie, ktoré umožňujú vykonávať jednotlivé systémy, ako napríklad spúšťanie rôznych príkazov ktoré ovplyvňujú a menia systémové nastavenia zariadenie.

TTP

Taktiky, techniky a procedúry (TTP) sa zamieravajú na dáta čitateľné strojmi. Popisujú spôsoby útoku z hľadiska toho čo chcú dosiahnuť a ako to

robia.

Vzorec útoku je jedným z hľadísk TTP. Definuje akým spôsobom je útok použitý. Napríklad sa tu nachádzajú rôzne úpravy názvov súborov, rôzne prenastavenie časovania a stavov zariadenia, atď.

Malware je taktiež hľadisko z TTP. Definuje typ softvéru, ktorý sa vkladá do systému s úmyslom poškodiť cieľ útoku z hľadiska dôvernosti, integrity alebo dostupnosti. Medzi typické malware patrí vírus, trójsky kôň, červ, metódy tajných vstupov, spyware, atď.

Každý okruh z TTP využíva niektoré zraniteľnosti systémov.

4.1.4 Indikátor

Indikátory predstavujú množinu rôznych vlastností zariadenia, kedy je zariadenie náchylné na útok. Tieto indikátory popisujú rôzne nastavenia zariadenia, jeho technické parametre alebo nainštalovaný softvér a vďaka nemu sú schopné definovať rôzne útoky.

Atomické indikátory sú najpremenlivejšie ukazovatele, nakoľko sa po čase menia. Napríklad, ak niektoré útoky prebiehajú z určitej IP adresy, tak táto adresa sa môže časom zmeniť. Tieto typy dát môžu pomáhať pri identifikovaní útočníka iba v určitom čase.

4.1.5 Nástroj

Nástroje sú pomôcky, ktoré útočníci inštalujú v zariadení obete. Väčšinou zahŕňa špecializovaný softvér priamo určený na spôsobenie škôd, ako napríklad vzdialené vykonávanie procesov alebo sieťové skenovanie. Taktiež môže byť použitý pre zabránenie detekcie útoku inými systémami.

4.1.6 Zámer

Zámer pomenováva koncový stav objektu útoku. Zámer nemusí byť vopred daný alebo zrejмый. Jednotlivé útoky môžu prebiehať aj s tým, že až počas útoku je zámer známy. Zámerom môže byť napríklad ukradnutie duševného vlastníctva, poškodenie systému, získanie kompromitujúcich dát a podobne.

4.1.7 Cieľ

Cieľom je myslená entita, na ktorú je útok namierený. Takouto entitou môže byť napríklad organizácia, štát alebo konkrétna osoba.

4.2 Unified Cybersecurity Ontology

Unified Cybersecurity Ontology [SPF⁺16] alebo skrátené UCO je rozšírením pôvodného projektu Intrusion Detection System (IDS), ktorého tvorcom je rovnaká skupina. Spája viaceré bežne dostupné bezpečnostné štandardy používané v kybernetickej bezpečnosti. Prevažne pokrýva STIX, ktorý je najväčším a najkomplexnejším štandardom, pokrývajúcim najväčšiu časť kybernetickej bezpečnostnej domény ale taktiež pokrýva iné relevantné štandardy ako CVE4, CCE5, CVSS6, CAPEC7, CYBOX8, KillChain9 a STUCCO10.

Aj keď je STIX najkomplexnejším štandardom a zjednocuje všetky informácie o kybernetických hrozbách, má tieto dáta uložené v XML súboroch, takže nepodporuje výhody inferencie v ontológiách, čo UCO poskytuje.

Okrem týchto štandardov obsahuje aj mapovanie na všeobecné databázy, ako sú Google Knowledge Graph, DBPedia a Yago. Vďaka týmto

mapovaniu je možné mať prístup k verejným databázam z rôznych domén záujmu.

Základnými triedami, využívanými v UCO sú:

- *Means* – Čo je zamýšľané daným útokom.
- *Consequences* – Dôsledky útoku.
- *Attack* – Typ útoku.
- *Attacker* – Kto je iniciátorom daného útoku.
- *Attack-Pattern* – Vzorec útoku, podľa ktorého je útok riadený.
- *Exploit* – K čomu útok slúži.
- *Exploit Target* – K čomu slúži cieľ alebo výsledok útoku.
- *Indicators* – Indikátor útoku.

Každá z týchto tried je mapovaná na už reálne existujúcu triedu v niektorom z vyššie uvedených štandardov, prevažne na STIX schému.

Ontológia UCO umožňuje analytikom zachytávať špecifické vedomosti o kybernetickej bezpečnosti pomocou termínov a tried z ontológie a taktiež umožňuje písať pravidlá, ktoré sa môžu použiť na odvodenie nových poznatkov.

Vývojári extrahovali dáta z National Vulnerability Database (NVD), ktorá je uložená v XML súboroch. Potom boli namapované na triple store DBPedia a dáta boli uložené na FUSEKI server, ktorý podporuje dopytovanie z rôznych zdrojov rovnako ako ich odvodzovanie.

4.3 Integrated Cyber Analysis System

Integrated Cyber Analysis System[SW15] alebo ICAS je ontológia vytvorená pre TAPIO (Targeted Attack Premonition using Integrated Operational data) nástroj, ktorý je schopný extrahovať dáta z počítačov v jednej sieti do jedného sémantického grafu, a tým zjednoduší a urýchli prácu bezpečnostným tímom pri vyhľadávaní ohrozenia systému, čím by sa zvýšila prehľadnosť dát a tiež znížil dopad útoku.

Samotná ontológia ICAS je veľmi komplexnou, nakoľko obsahuje približne 30 podontológií, kde každá sa špecializuje na inú oblasť v doméne informačnej bezpečnosti.

Nástroj TAPIO spolu s ontológiou ICAS bol vyvíjaný organizáciou DAPRA, ale dátum poslednej úpravy bol v roku 2017, teda podobne ako UCO sa jedná o projekt, ktorý už nie je aktuálny.

4.4 STUCCO

STUCCO [IBN⁺15], ktorej autorom je Iannacone at al., je ontológiou, ktorá je určená na prácu so znalostnými grafovými databázami. Jej základ tvoria scenáre použitia ľudskými používateľmi alebo automatizovanými strojmi. Obsahuje dáta z 13 rôznych štruktúr, ktoré majú rôzne formáty, a ktoré sú uložené v rôznych typoch databáz.

STUCCO obsahuje dáta z nasledovných kategórií, do ktorých je rozdelená bezpečnostná doména.

- Identita – predstavuje totožnosť a vlastnosti útočníka.
- Taktika technika a procedúry (TPP) – Popisuje, čo daný útok robí a ako to robí.

- Nástroje – Aké nástroje sú potrebné pre úspešné vykonanie útoku.
- Atomické indikátory – Sem môžu spadať súbory, IP adresy, doménové mená atď. Nanešťastie tieto dáta majú krátku životnosť, nakoľko sa stále menia.

Časť II

Vlastný prínos

Kapitola 5

Výskum a Analýza UCO

V tejto časti podrobne analyzujeme a vyhodnocujeme ontológiu [Lab17], ktorú sme si vybrali pre ďalší vývoj a budeme vyhodnocovať UCO ontológiu vzhľadom na CTI model. Pre túto prácu sú pre nás najpodstatnejšie časti Identita, Útok, Kampaň (Stratégia a TTP), Slabina, Indikátor a Nástroj. Na tieto oblasti sa zameriame v nasledujúcich kapitolách, vyhodnotíme, či sú v ontológii popísané dostatočne, či sú prepájané s už existujúcimi ontológiami, a či sú ich vlastnosti a hierarchia dostatočné.

5.1 Model

Základnou triedou tejto ontológie je *UCO Thing*, ktorá je nadrtiedou každej triedy v ontológii.

Pokiaľ UCO ontológia využíva už existujúcu triedu z inej ontológie, zdefiniuje si ju aj pre svoju doménu a pomocou jazyka OWL jej zdefiniuje ekvivalentnú triedu, čím zabezpečí opätovné použitie dát pre iný zdroj. Napríklad trieda *Indicator* je vďaka tomuto vzťahu prepojená s ontológiou

CAPEC.

Identita je v ontológii UCO reprezentovaná triedou *Attacker*, ďalej útočník, ktorý je namapovaný na existujúcu triedu *ThreatActor* zo STIX-u. Každý útočník má nejaké meno (*hasTitle*) a je priradený k existujúcim incidentom reprezentovaných triedou *Incident* priradených vlastnosťou *hasRelatedIncident*. Má aj určitú mieru dôveryhodnosti (*hasConfidenceType*). Každý útočník má priradené nejaké zavedené postupy a stratégie pri útoku, ktoré sú inštanciou triedy *Campaign* priradené vlastnosťou *hasAssociatedCampaign*.

Identita – Attacker		
Vlastnosť	Doména	Rozsah
<i>hasAssociatedCampaign</i>	Attacker	Campaign
<i>hasConfidenceValue</i>	Attacker	ConfidenceType
<i>hasIntendedEffect</i>	Attacker	StatementType
<i>hasMotivation</i>	Attacker	StatementType
<i>hasObservedMeans</i>	Attacker	Means
<i>hasRelatedIncidents</i>	Attacker	Incident
<i>hasSophistication</i>	Attacker	StatementType
<i>hasType</i>	Attacker	StatementType
<i>hasTitle</i>	Attacker	xsd:string

Tabuľka 5.1: Tabuľka vlastností popisujúcej časť **Identita** z CTI modelu.

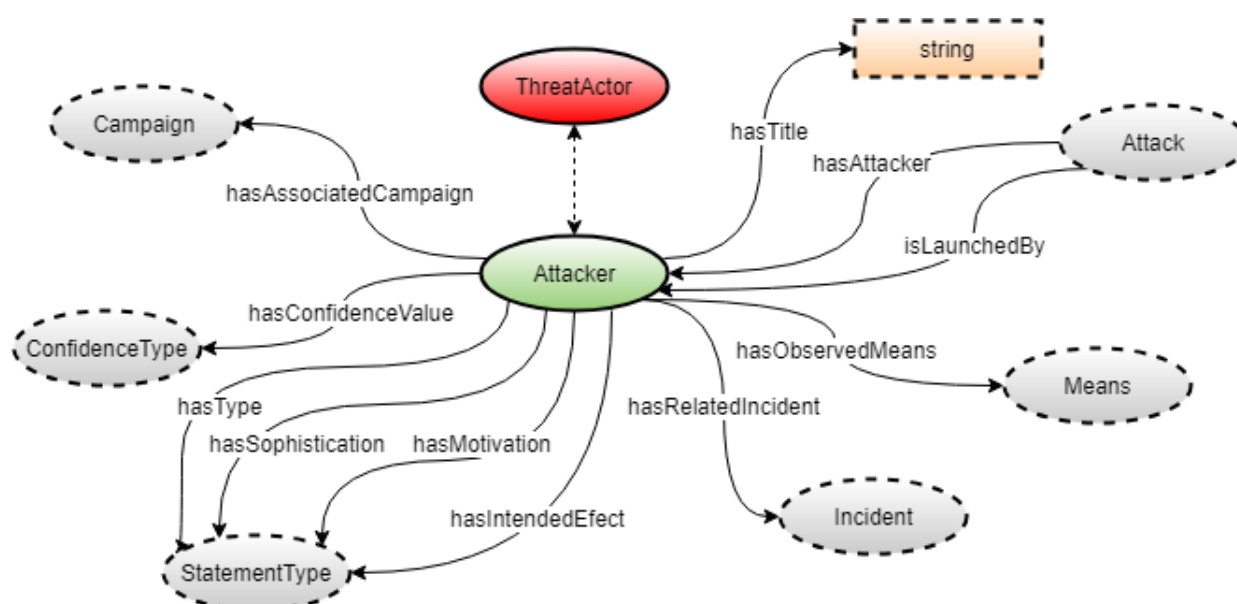
Útok máme reprezentovaný triedou *Attack*, ktorá má viaceré pravidlá na splnenie. Musí mať minimálne jeden význam (*Means*) a minimálne jeden následok (*Consequence*) útoku. Samotný význam je ekvivaletný s triedou TTP, ktorá popisuje samotný útok pomocou informácií o vzoroch útoku, využívaní slabín systémov alebo známych malwaroch. Nakoľko vďaka jazyku OWL vieme definovať napríklad inverzné vlastnosti, je žiadúce, aby sa táto vlastnosť využívala. Pre vlastnosť *hasAttacker* to žiaľ nie je zadané a určite by to bolo vhodné zadané.

Útok – Attack		
Vlastnosť	Doména	Rozsah
hasAttacker	Attack	Attacker
hasConfidenceValue	Attack	ConfidenceType
hasIndicator	Attack	Indicator
hasMeans	Attack	Means
hasObservable	Attack	Observable
hasRequestedCOA	Attack	CourseofAction
hasSource	Attack	Source
hasTakenCOA	Attack	CourseofAction
isLaunchedBy	Attack	Attacker

Tabuľka 5.2: Tabuľka vlastností popisujúcej časť **Útok** z CTI modelu.

Kampaň je zahrnutá v triede *Campaign*, ktorá môže existovať iba v prípade, že už bola použitá v nejakom útoku. Každá kampaň môže taktiež mať nejakú ďalšiu kampaň, ktoré medzi sebou súvisia, kde táto vlastnosť je obojsmerná. Taktiež má vlastnosť *hasCampaign*, ktorej doménou je trieda *Indicator*. Táto trieda pochádza z ontológie CAPEC,

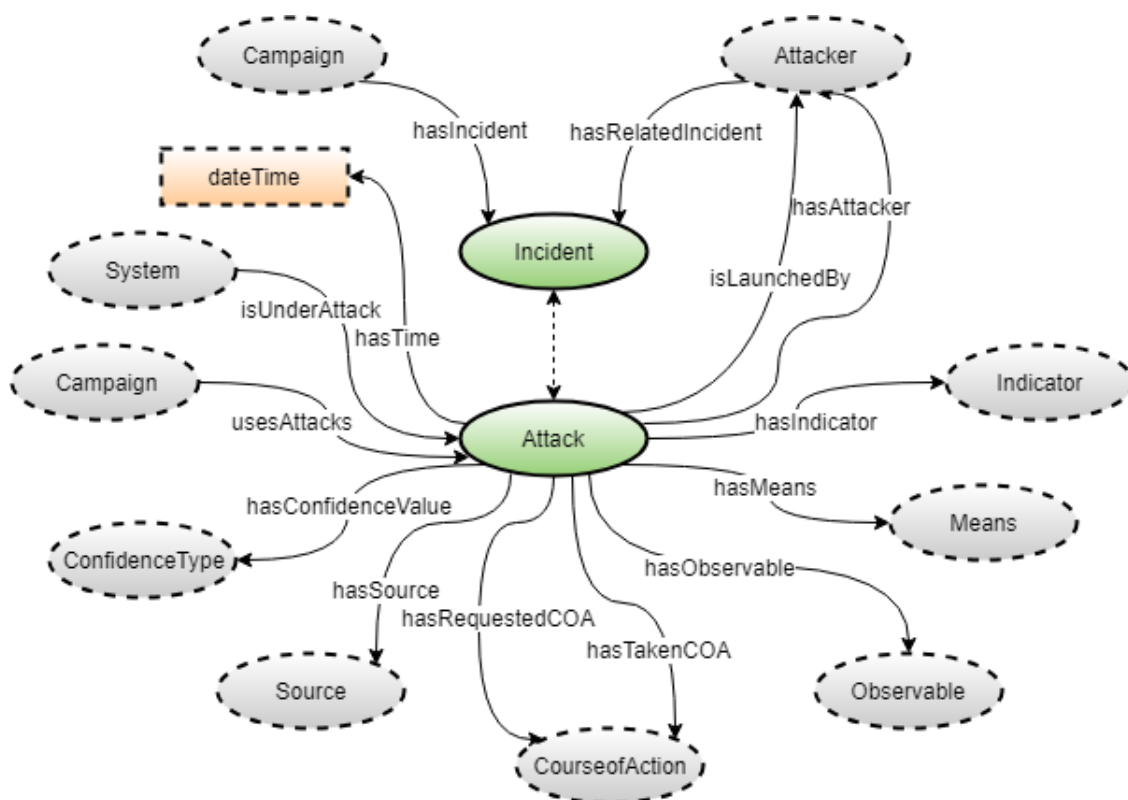
Obr. 5.1: UCO ontológia – časť Identita

ktorá obsahuje známe vzory útokov.

Kampaň – Campaign		
Vlastnosť	Doména	Rozsah
hasAssociatedCampaign	Campaign	Campaign
hasCampaign	Indicator	Campaign
hasIndicator	Campaign	Indicator
hasIncident	Campaign	Incident
hasMenas	Campaign	Means
hasStatus	Campaign	
isLaunchedBy	Campaign	Attacker
usesAttacks	Campaign	Attack

Tabuľka 5.3: Tabuľka vlastností popisujúcej časť **Kampaň** z CTI modelu.

Slabiny sú zahrnuté v triede *Vulnerability*, ktorá nie je namapovaná

Obr. 5.2: UCO ontológia – časť Útok

na žiadnu existujúcu ontológiu, avšak dáta už existujú v rámci databázy CVE, ktorá predstavuje dáta o softvérových a hardvérových chybách. Tieto slabiny sú naviazané na objekty typu *Product* vlastnosťou *affectsProduct*, ktoré môžu byť buď hardvérové alebo softvérové a každá slabina ovplyvňuje niektorý produkt. Taktiež je v nej zaznamenaný čas objavenia (*discoveryTime*), spôsob narušenia alebo preniknutia do systému (*hasAccessVector*), zložitosť preniknutia do systému (*hasAccessComplexity*), rôzne typy dopadov alebo skóre úspešnosti (*score*). Môže niesť aj informáciu o zdroji slabiny. Taktiež definuje objekty, ktoré je potrebné pozorovať, ktoré sú typu *Observable*. Táto trieda zatiaľ nie je namapovaná na žiadnu existujúcu, ale vieme že existuje ontológia CyBox, ktorá tieto dáta uchováva.

Slabina – Vulnerability		
Vlastnosť	Doména	Rozsah
<i>affectsProduct</i>	Vulnerability	Product
<i>discoveryTime</i>	Vulnerability	xsd:dateTime
<i>exploitsVulnerability</i>	Means	Vulnerability
<i>hasAccessComplexity</i>	Vulnerability	xsd:string
<i>hasAccessVector</i>	Vulnerability	xsd:string
<i>hasConsequences</i>	Vulnerability	Consequence
<i>hasCVE_ID</i>	Vulnerability	CVE
<i>hasMeans</i>	Vulnerability	Means
<i>hasObservable</i>	Vulnerability	Observable
<i>publishedDateTime</i>	Vulnerability	xsd:dateTime
<i>score</i>	Vulnerability	xsd:float

Tabuľka 5.4: Tabuľka vlastností popisujúcej časť **Slabina** z CTI modelu.

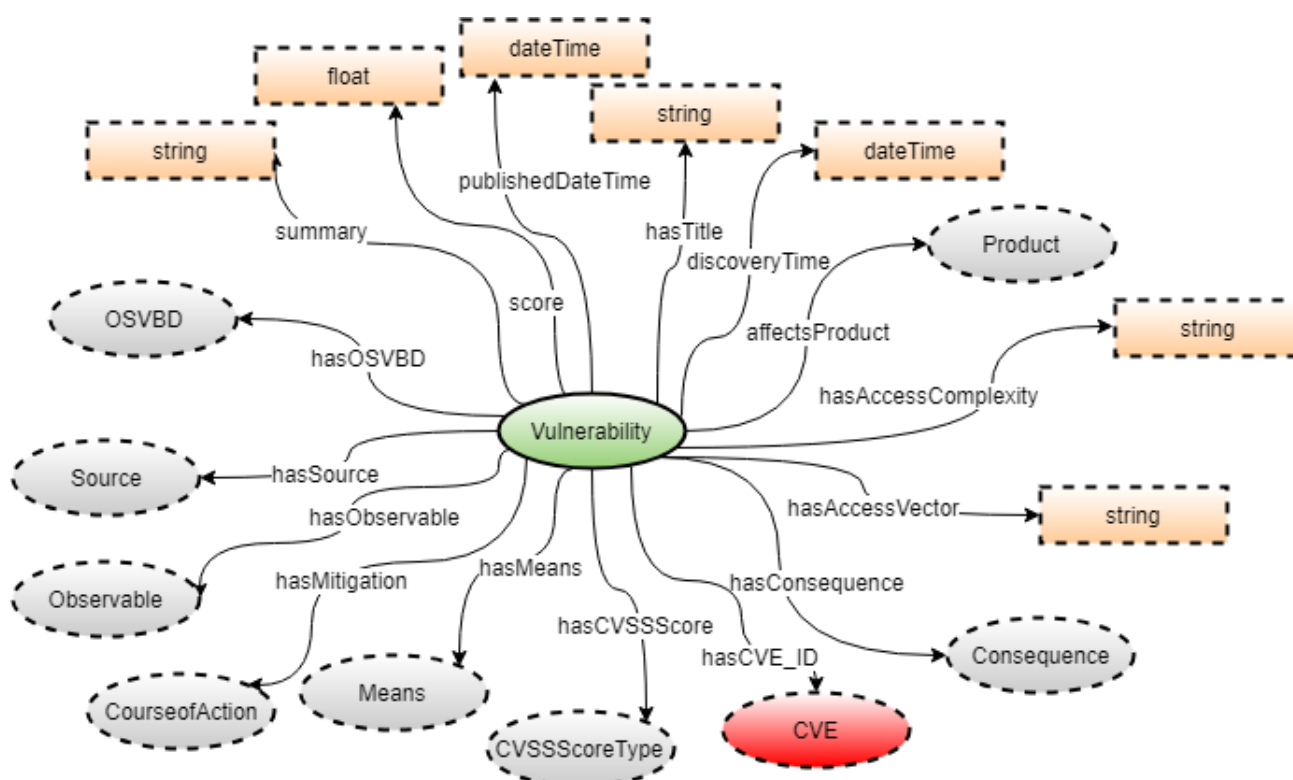
Taktiež existuje trieda *CWE*, ktorá je prepojená s triedou *Weakness* z už existujúcej CWE databázy. Taktiež ako trieda *Vulnerability*, popisuje slabiny z CTI modelu. Trieda *CWE* popisuje známe typy slabostí hardvérov a softvérov. Obsahuje informáciu o čase zistenia (*timeOfIntroduction*)

a stručný popis (*description*). Zvyšné vlastnosti nemajú definované rozsahy, čo je výrazným nedostatkom a je potrebné tieto vlastnosti dodefinovať.

Slabina – CWE		
Vlastnosť	Doména	Rozsah
timeOfIntroduction	CWE	xsd:dateTime
discoveryTime	CWE	xsd:dateTime
commonConsequences	CWE	Consequences

Tabuľka 5.5: Tabuľka vlastností popisujúcej časť **Slabina** z CTI modelu.

Indikátory sú reprezentované triedou *Indicator*. Táto trieda je namapovaná na už existujúcu triedu z ontológie CAPEC. Indikátory spadajú pod kampane (*hasCampaign*) a majú určitý dopad (*hasImpact*). Každý indikátor má aj význam (*hasMeans*) a objekty na pozorovanie z

Obr. 5.3: UCO ontológia – časť Slabiny

triedy *Observable* (*hasObservable*). Každý indikátor môže mať nejaký iný indikátor, ktorý s ním súvisí (*hasRelatedIndicator*). Obsahuje aj navrhovaný postup reprezentovaný triedou *CourseOfAction* (*hasSuggestedCOA*).

Indikátory – Indicator		
Vlastnosť	Doména	Rozsah
hasCampaign	Indicator	Campaign
hasConfidenceValue	Indicator	ConfidenceType
hasImpact	Indicator	StatementType
hasIndicator	CWE	Indicator
hasKillChainPhase	Indicator	KillChainPhase
hasMeans	Indicator	Means

Tabuľka 5.6: Tabuľka vlastností popisujúcej časť **Indikátor** z CTI modelu.

Nástroje TODO – chcem sa pobaviť s panom baloghom čo by radil medzi ne z uco ontologie, nakoľko sa nevidím toľko do tejto domény aby som vedel povedať ktorá do toho spada.

Kapitola 6

Návrh ontológií

V predchádzajúcej časti sme si podrobnejšie predstavili vybranú časť UCO ontológie. Ukázali sme si, aké časti z CTI modelu spĺňa a aké dáta jednotlivé okruhy reprezentujú. Touto podrobnejšou anlyzou sme zistili, ktoré dáta ešte nepokrývajú alebo sa nemapujú na už existujúce dáta.

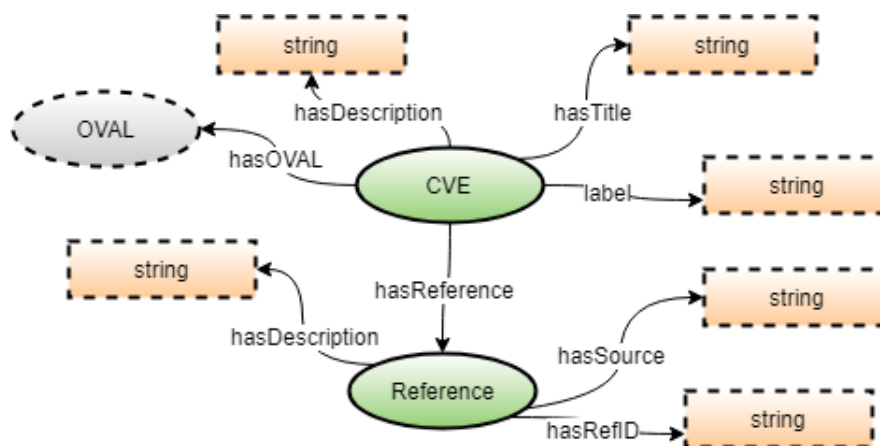
V tejto kapitole si ukážeme databázy CVE a OVAL, ktoré predstavujú z CTI modelu časť Zraniteľnosť. Predstavíme si nami vytvorené ontológie, ich mapovania a vlastnosti jednotlivých objektov.

6.1 CVE

Common Vulnerabilities and Exposures(CVE) [Corb] je databáza všetkých chýb zabezpečenia v oblasti kybernetickej bezpečnosti. Jej úlohou je identifikovať, definovať a katagolizovať tieto chyby, ďalej zraniteľnosti. Každá zraniteľnosť má vlastný záznam, ktorý prechádza fázami v databáze. Zraniteľnosť je najprv objavená, potom pridelená a nakoniec zverejnená. Zverejňovať tieto zraniteľnosti môžu iba tí, ktorí majú partnerstvo s programom CVE. Tieto organizácie dostanú pridelenú množinu CVE

záznamov pre daný rok, ktorú môžu postupne naplňať rôznymi zraniteľnosťami, ktoré objavajú. CVE záznamy sú následne používané pri komunikácii a riešení rôznych bezpečnostných hrozieb, aby sa zabezpečilo rovnaké chápanie problému, ktoré bolo konzistentne definované v CVE.

Tieto záznamy majú svoje identifikátory, ktoré sa skladajú z prefixu *CVE*, následne obsahujú rok objavenia a nakoniec unikátny identifikátor v rámci tejto trojkombinácie oddelenej pomlčkami. Napríklad identifikátor *CVE-2020-0035* predstavuje zraniteľnosť z roku 2020 v databáze CVE s identifikátorom v danom roku 0035. Podľa množstva záznamov za daný rok, sa odvíja počet cifier na definovanie identifikátora zraniteľnosti. Napríklad v roku 1999, kedy sa začala databáza CVE naplňať, dosahoval počet zraniteľností ročne 1 600 záznamov, kdežto za rok 2020 to bolo 36 282 záznamov.

Obr. 6.1: CVE ontológia

Každý jeden záznam má taktiež popis, ktorý musí obsahovať dostatok informácií o tom, na ktoré systémy má daná zraniteľnosť vplyv, pokiaľ sa vzťahuje aj na konkrétnu verziu, aj táto verzia by mala byť uvedená. Musí obsahovať aj informácie o type zraniteľnosti, jej príčinu a dopad. Daný popis

musí byť napísaný v angličtine.

Záznamy majú aj zoznam referencií, ktoré sú používané ako externé zdroje k zraniteľnosti. Sú to externé odkazy s informáciou o zdrojovom systéme. Tieto odkazy musia používať iba protokoly *http*, *ftp*, *https*, alebo *ftps*.

Na základe týchto informácií sme vytvorili ontológiu, ktorá obsahuje základné informácie zraniteľnosti, podľa požiadaviek štandardu. Ako definíciu zraniteľnosti, používame jej URI, ktorá poskytuje prepoužitie a odkazovanie sa na ňu. Táto zraniteľnosť má taktiež svoj názov, ktorý reprezentujeme ako CVE identifikátor. Každá zraniteľnosť má svoj popis a zoznam referencií. Ako rozšírenie sme použili vlastnosť *hasRefId*, ktorá definuje unikátny identifikátor, v referencovanom systéme. Tento parameter nie je povinný.

6.2 OVAL

Open Vulnerability and Assessment Language(OVAL) [Cord] je štandard, ktorý umožňuje popísanie zraniteľností jednotlivých produktov (softvérov). Tieto informácie sú písané vo formáte XML. Obsahuje tri hlavné kroky posudzovania.

Prvým krokom sú základné informácie o systémoch, ako napríklad o aký operačný systém sa jedná, ktoré jeho verzie ohrozuje a aké konkrétne produkty sú ohrozené, pokiaľ je splnená konfigurácia rôznych systémov. Taktiež obsahuje rôzne odkazy na ďalšie informácie o jednotlivých zraniteľnostiach.

Druhé posudzovanie analyzuje systém podľa špecifikovaného nastavenia a zisťuje, či je daný systém ohrozený alebo nie.

Posledný krok tvorí správu o výsledku tejto analýzy. Na výstupe je informácia o aktuálnom konfiguračnom nastavení systému.

Pre našu ontológiu nie je potrebné reprezentovať všetky znalosti o OVAL-e. Vybrali sme si konkrétne časti, ktoré je potrebné publikovať v našich spravodajských dátach.

V ontológii reprezentujeme všeobecné informácie popisujúce a definujúce OVAL záznamy, ich vzťahy s jednotlivými operačnými systémami, ich verziami a produktami. Nakoľko vieme že jednotlivé operačné systémy majú rôzne verzie, vieme aj tieto dáta napävnosť spájať. Zahrňame aj informácie o externých zdrojoch pre záznamy. Túto vlastnosť prepoužívame z vyššie definovanej časti **6.1 CVE**. Oproti CVE ale tieto dáta nemajú popis. Túto vlastnosť ale ponecháme, kôli možnému rozšíreniu. OVAL záznamy sa taktiež referencujú na rôzne CVE záznamy, ktoré podrobnejšie popisujú. V našej ontológii takýto typ referencie budeme popisovať špecifickou vlastnosťou.

Taktiež predpripravíme ontológiu na reprezentovanie kritérií, ktoré predstavujú logické testy. Tieto testy majú v sebe aj výrokovú logiku reprezentovanú pomocou logických operátorov AND a OR, kde je možné definovať viacúrovňové logické výrazy. Jednotlivé kritéria majú stručný popis a obširnejší popis, kde sú definované jednotlivými testami alebo ďalšími OVAL záznamami.

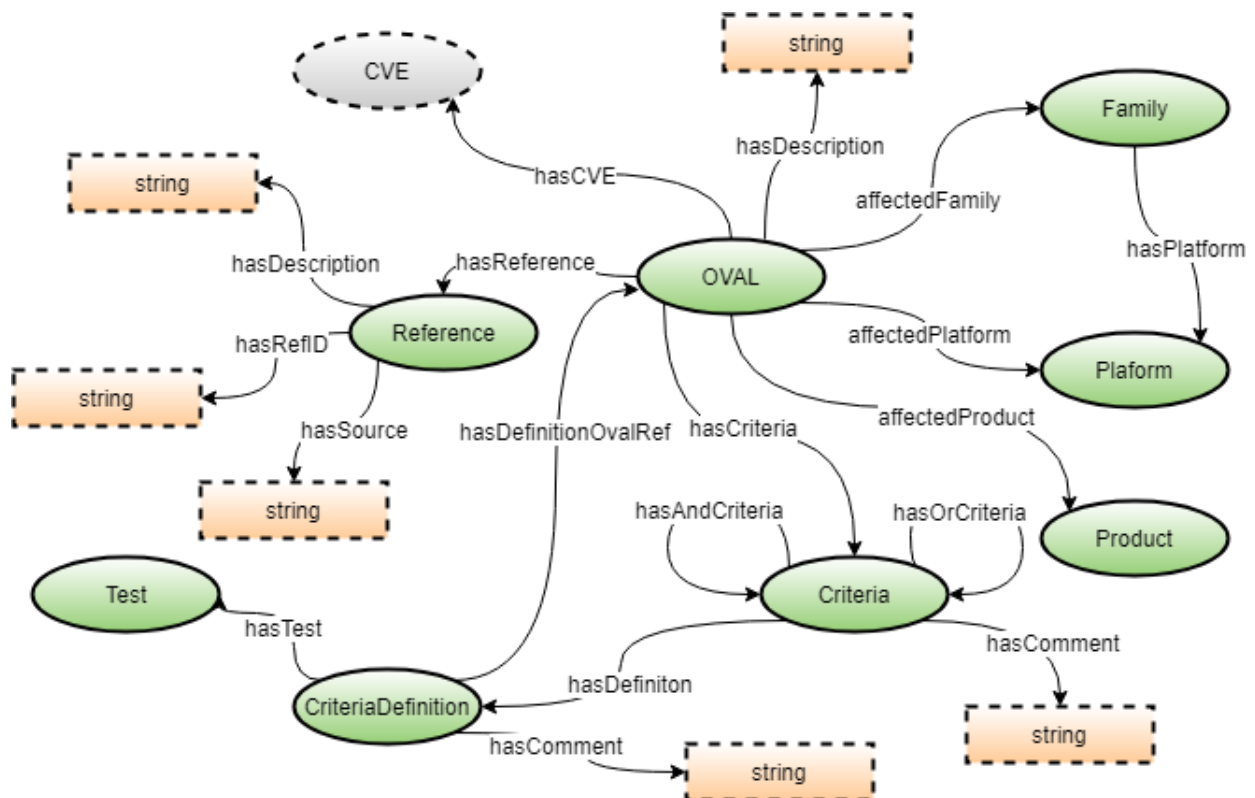
Každý OVAL objekt je reprezentovaný pomocou URN *oval:org.cisecurity:{def}:127* kde *{def}* musí byť z nasledujúcich možností:

- **def** – jedná sa o záznam definujúci zraniteľnosť
- **tst** – záznam, ktorý definuje test
- **var** – záznam definujúci množinu verzií platformy alebo produktu

- **obj** – príkaz, ktorý je potrebný spustiť v konzole
- **ste** – objekt, popisujúci výstup z konzoly s definovanou operáciou na kontrolu ako je regulárny výraz, porovnanie alebo výber z množiny verzií

Samotný záznam sa skladá z:

- *hasTitle* – názov záznamu
- *hasDescription* – popis záznamu
- *affectedFamily* – operačný systém, ktorý ovplyvňuje
- *affectedPlatform* – akú platformu operačného systému ovplyvňuje

Obr. 6.2: OVAL ontológia

- *affectedProduct* – ktorý produkt ovplyvňuje
- *hasReference* – odkaz na externý zdroj informácií súvisiaci so záznamom
- *hasCriteria* – zoznam logických testov potrebných na zistenie či daný záznam ovplyvňuje systém
- *hasCVE* – CVE objekt, ktorý popisuje daný OVAL záznam

Kritériá popisujúce test majú nasledujúce vlastnosti:

- *hasAndCriteria* – logické pravidlo spojené s rodičom AND operátorom
- *hasOrCriteria* – logické pravidlo spojené s rodičom OR operátorom
- *hasDefinition* – definícia kritéria
- *hasComment* – popis kritéria alebo definície kritéria
- *hasTest* – definícia vykonania a kontroly výstupu z testu

Kapitola 7

Implementácia a testovanie

V kapitole Návrh ontológií sme si predstavili nami vytvorené ontológie z už existujúcich databáz CVE a OVAL.

V tejto kapitole si ukážeme ako sme na tieto ontológie namapovali už existujúce dáta, ako sme tieto dáta migrovali a ako ich reprezentujeme na webe. Taktiež si ukážeme rôzne príklady použitia a analýzy nad importovanými dátami.

7.1 Dáta

Dáta, ktoré sme spracovávali pochádzajú z verejne dostupného zdroja štandardov OVAL a CVE. Tieto dáta mali pôvodne štruktúru XML, ktorá ale nebola písaná OWL syntaxov. Tieto dáta sme spracovali pomocou programovacieho jazyka Python. Jednotlivé triedy v nami navrhnutých ontológiách sme si implementovali a následne sme spracovali dané dátové súbory pomocou knižnice *xml*. Po sparsovaní dát sme tieto dáta definovali pomocou tripletov a následne ich zapísali pomocou knižnice *rdflib* do súboru vo formáte *turtle*.

Tento formát sme vybrali najmä kôli menšiemu objemu dát, nakoľko bolo potrebných viac optimalizácií pre generovanie. Ale aj po tejto optimalizácii sme nevedeli spracovať niektoré skupiny záznamov, preto sme sa rozhodli ich rozdeliť. CVE dáta sme spracovali tak, že sme ich rozdelili podľa rokov vytvorenia. OVAL dáta sme rozdelili podľa operačného systému, ktorého sa týkajú. Po zapísaní časti dát, sme túto časť premazali z pamäte a prešli sme na ďalšiu časť.

Nakoniec sme tieto migrované dáta nahrali na webovú službu github, ktorá poskytuje možnosť nahrávať zdrojové súbory do repozitára.

7.2 Testovanie

V predchádzajúcich častiach sme si popísali ako sme dáta migrovali a mapovali na nami vytvorenú ontológiu. Taktiež sme si popísali webovú stránku, ktorú sme vytvárali v spolupráci so študentami z FEI STU, ktorá slúži na zobrazovanie našich dát.

V tejto kapitole sa budeme venovať testovaniu našej vygenerovanej ontológie a dopytovanie sa nad nami importovanými dátami. Ukážeme si rôzne testy použiteľnosti a ukážky SPARQL dopytov.

7.2.1 Príklady použitia

Všetky nasledujúce príklady použitia boli overené na lokálne nainštalovanom triple store, do ktorého sme si nainportovali všetky migrované dáta. Každý jeden SPARQL dopyt sme sputili a na základe jeho výsledkov sme vyhodnocovali jednotlivé prípady použitia.

Príklad 1

Názov

CVE podľa platformy

Zadanie

Podľa zadanej platformy, nájdi v databáze všetky CVE objekty, ktoré súvisia s danou platformou. Na výstupe vráť ich URI definíciu s názvom CVE záznamu.

Dopyt

```
PREFIX main: <http://www.semanticweb.org/rycht/ontologies
/cyber_security_ontology#>
PREFIX platform: <http://www.semanticweb.org/rycht/ontologies
/cyber_security_ontology/platform#>
PREFIX cve: <https://cve.mitre.org/about/terminology.html#>
PREFIX oval: <https://oval.mitre.org/language/version5.11/OVAL>

SELECT ?cve ?title
WHERE {
    ?cve a cve:CVE.
    ?cve main:hasTitle ?title.
    ?oval a oval:.
    ?oval main:hasCVE ?cve.
    ?oval main:affectedPlatform platform:Some_platform
}
```

Výstup

Nad výstupom tohoto dopytu sme spravili analýzu, kde sme zistili, že najčastejšie vyskytujúca sa platforma mala priradených skoro 10 000 CVE záznamov z aktuálnych 204 144.

Príklad 2**Názov**

OVAL záznamy, ktoré ovplyvňujú iba platformu.

Zadanie

Vráť mi všetky OVAL záznamy, ktoré ovplyvňujú všeobecne platformu a žiaden konkrétny produkt pre danú platformu. Na výstupe mi pošli ich URI OVAL záznamu, názov, URI a názov operačného systému a URI a názov platformy.

Dopyt

```
PREFIX main: <http://www.semanticweb.org/rycht/ontologies  
/cyber_security_ontology#>
```

```
PREFIX cve: <https://cve.mitre.org/about/terminology.html#>
```

```
PREFIX oval:<https://oval.mitre.org/language/version5.11/OVAL>
```

```
PREFIX rdfs: <http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#>
```

```
SELECT ?oval ?title ?family ?familyName ?platform ?platformName
```

```
WHERE {
```

```
    ?oval a oval:.
```

```
    ?oval main:hasTitle ?title.
```

```
    ?oval main:affectedFamily ?family.
```

```
    ?family rdfs:label ?familyName.
```

```
    ?oval main:affectedPlatform ?platform.
```

```
    ?platform rdfs:label ?platformName.
```

```
    NOT EXISTS {
```

```
        ?oval main:affectedProduct ?product.
```

```
    }
```

```
}
```

Výstup

Záznamov, ktoré spĺňajú dané zadanie sme identifikovali z takmer 20 000 oval záznamoch 9 065. Tým sme získali určitú predstavu o počte OVAL záznamoch, ktoré všeobecne ovplyvňujú iba platformy operačných systémov.

Príklad 3

Názov

Frekvenčná tabuľka CVE záznamov.

Zadanie

Získaj všetky CVE záznamy, zoradené podľa toho, ako často sú využívané ako referencia v OVAL záznamoch. Zoraď ich podľa využívanosti od najväčšej a na výstup vráť URI a názov CVE záznamu s počtom OVAL definícií, v ktorých sú použité.

Dopyt

```
PREFIX main: <http://www.semanticweb.org/rycht/ontologies
/cyber_security_ontology#>
PREFIX platform: <http://www.semanticweb.org/rycht/ontologies
/cyber_security_ontology/platform#>
PREFIX cve: <https://cve.mitre.org/about/terminology.html#>
PREFIX oval:<https://oval.mitre.org/language/version5.11/OVAL>

SELECT ?cve ?title (COUNT(?oval) as ?count)
WHERE {
    ?cve a cve:CVE.
    ?cve main:hasTitle ?title.
    ?oval a oval:.
    ?oval main:hasCVE ?cve.
}
GROUP BY ?cve ?title
ORDER BY DESC(?count)
```

Výstup

Najviac používaný CVE záznam v OVAL záznamoch bol odkazovaný 12 krát. Zvyšné záznamy boli vždy odkazované aspoň 1 krát, teda sme zistili, že každý CVE záznam je podrobnejšie popísaný v OVAL záznamoch. Neexistuje záznam, ktorým by nebol spracovaný v OVAL databáze.

Príklad 4**Názov**

Cve záznamy ovplyvňujúce viac operačných systémov.

Zadanie

Nájdí také CVE záznamy, ktoré ovplyvňujú rovnaký produkt na rôznych operačných systémoch. Na výstup vráť URI a názov CVE záznamu, produkt ktorý ovplyvňuje a URI operačných systémov.

Dopyt

```
PREFIX main: <http://www.semanticweb.org/rycht/ontologies
/cyber_security_ontology#>
PREFIX platform: <http://www.semanticweb.org/rycht/ontologies
/cyber_security_ontology/platform#>
PREFIX cve: <https://cve.mitre.org/about/terminology.html#>
PREFIX oval:<https://oval.mitre.org/language/version5.11/OVAL>
```

```
SELECT ?cve ?title ?product ?family1 ?family2
WHERE {
    ?cve a cve:CVE.
    ?cve main:hasTitle ?title.
    ?oval1 a oval:.
    ?oval1 main:hasCVE ?cve.
    ?oval1 main:affectedProduct ?product.
    ?oval1 main:affectedFamily ?family1.
    ?oval2 a oval:.
    ?oval2 main:hasCVE ?cve.
    ?oval2 main:affectedProduct ?product.
    ?oval2 main:affectedFamily ?family2.
    FILTER (?family1 != ?family2).
}
```

Výstup

Počet CVE záznamov, ktoré ovplyvňujú viac ako jeden operačný systém je z 204 144 CVE záznamov 146.

7.3 Internetová stránka

V spolupráci so študentami môjho konzultanta, sme vytvorili internetovú stránku, založenú na našej ontológii a našich vygenerovaných dátach. Táto stránka bude skúziť na zobrazenie CVE a OVAL dát, kde bude možné tieto dáta prezerať a vyhľadávať. Pomocou SPARQL dopytov sa vyhľadávajú jednotlivé dáta a ich konkrétne informácie.

Takiež sa v nej budú dať prezerať dáta o jednotlivých operačných systémoch, ich platformách a produktoch. Na týchto stránkach budú informácie o jednotlivých OVAL a CVE záznamoch, ktoré sa týkajú daného predmetu.

Základná stránka pre každý OVAL a CVE objekt bude zobrazovať všetky dáta, ktoré má v databáze definované na prvej úrovni t.j. dáta, kde daný objekt figuruje ako predmet v trojici.

Kapitola 8

Záver

V tejto práci sme vykonali analýzu rôznych existujúcich ontologických riešení v oblasti publikovania spravodajských dát o bezpečnostných hrozbách. Nakoniec sme sa zamerali na ontologické riešenie UCO, ktoré sme najprv vyhodnotili vzhľadom na CTI model, ktorý definuje oblasti, ktoré je potrebné zaznamenávať. Tieto oblasti aj bližšie definuje a popisuje. Následne sme zhodnotili, aké časti nie sú dostatočne zapracované v tejto ontológii a túto časť sme rozšírili o ontológiu, ako aj o dáta z verejných databázových riešení OVAL a CVE, ktoré popisujú zraniteľnosti operačných systémov, ich platforiem a produktov.

Týmto rozšírením sme získali úplnejšiu ontológiu, ktorá vo väčšej miere pokrýva CTI model, ktorý bol naším referenčným modelom.

Dáta v jednotlivých databázových riešeniach sme zanalyzovali, na základe týchto dát sme vytvorili ontologické riešenie, ktoré pokrývalo všetky dáta relevantné pre publikovanie a tieto vybraté dáta sme zmapovali na naše ontologické riešenia. Nad týmito dátami sme následne vytvorili rôzne analýzy a prípady použitia na popis, čo sa v nami navrhnutých ontológiách dá zistiť.

Prínos

Pomocou ontologického riešenia, časti z domény kybernetickej bezpečnosti, sa nám podarilo vyjadriť tieto dáta vo jednotnej forme, prepojiť naše riešenie s už existujúcim štandardom reprezentovania znalostí v doméne kybernetickej bezpečnosti, ako aj jej rozšírenie o časť zraniteľnosti a ich podrobný popis. Podarilo sa nám premapovať existujúce OVAL a CVE dáta na naše ontologické riešenie a poprepájať tieto dáta medzi sebou.

Vďaka tomu vieme tieto dáta reprezentovať a publikovať na webe, v sieti prepojených dát vo forme, ktorá je prepoužiteľná a strojovo čitateľná. Hoci kto sa môže na naše dáta odkazovať, opätovne ich využiť alebo rozšíriť.

Naša práca taktiež dokáže pomôcť pri prevencii a ochrane pred kybernetickými hrozbami. Vďaka dátam, ktoré sme importovali do našej ontológie, vieme vyhodnocovať jednotlivé zraniteľnosti pre operačné systémy, platformy a produkty a taktiež vieme povedať, aké všetky produkty ovplyvňuje CVE alebo OVAL záznam. Vieme identifikovať záznamy, ktoré sa týkajú iba platformami všeobecne, alebo také, ktoré sa využívajú najčastejšie.

Táto práca je zároveň súčasťou projektu ORBIS (APVV-19-0220), v rámci ktorého vzniká dátové úložisko o bezpečnostných hrozbách a internetová stránka na ich prezeranie. Tento projekt sa stavia aj na základe nami vytvorenej ontológie a využije ju ako základ, ktorý sa postupne bude rozrastať o ďalšie ontologické riešenia.

Budúce pokračovanie

OVAl databáza poskytuje aj popis jednotlivých sád testov, pomocou ktorých sa vyhodnocuje, či je systém ohrozený alebo nie. Na spojenie týchto dát s našou ontológiou by bolo potrebné hlbšie preskúmať logickú sémantiku ich jazyka. V našej ontológii už sú predpripravené mapovania na tieto testy.

Možným pokračovaním je aj možnosť rozšíriť ontológiu UCO o ďalšie mapovania na už existujúce databázy, kde môžu už mať ontologické riešenie alebo takéto ontologické riešenie bude potrebné vytvoriť. Následne extrahovať relevantné dáta z takejto databázy a pokúsiť sa namapovať ich na nami nainportované dáta. Takýmito dátami môžu byť napríklad dáta, ktoré poskytuje databáza ATT&CK [Corc], kde je zahrnutá znalosť o taktikách a technikách útoku.

Literatúra

- [BHBL11] Christian Bizer, Tom Heath, and Tim Berners-Lee. Linked data: The story so far. In *Semantic services, interoperability and web applications: emerging concepts*, pages 205–227. IGI Global, 2011.
- [BLHL01] Tim Berners-Lee, James Hendler, and Ora Lassila. The semantic web. *Scientific american*, 284(5):34–43, 2001.
- [CdK08] Ronald Cornet and Nicolette de Keizer. Forty years of snomed: a literature review. *BMC medical informatics and decision making*, 8(1):1–6, 2008.
- [Cora] The MITRE Corporation. Common attack pattern enumeration and classification (capec). <https://capec.mitre.org/>. Navštívené: 20.02.2020.
- [Corb] The MITRE Corporation. Common vulnerabilities and exposures (cve). <https://cve.mitre.org/>. Navštívené: 20.02.2020.
- [Corc] The MITRE Corporation. Mitre att&ck. <https://attack.mitre.org/>. Navštívené: 20.02.2020.

- [Cord] The MITRE Corporation. Open vulnerability and assessment language (oval). <https://oval.mitre.org/>. Navštívené: 20.02.2020.
- [Core] The MITRE Corporation. Structured threat information expression (stix). <https://stixproject.github.io/>. Navštívené: 20.02.2020.
- [GBM16] Ramanathan V Guha, Dan Brickley, and Steve Macbeth. Schema. org: evolution of structured data on the web. *Communications of the ACM*, 59(2):44–51, 2016.
- [GOS09] Nicola Guarino, Daniel Oberle, and Steffen Staab. What is an ontology? In *Handbook on ontologies*, pages 1–17. Springer, 2009.
- [HKP⁺] Pascal Hitzler, Markus Krötzsch, Bijan Parsia, Peter F. Patel-Schneider, and Sebastian Rudolph. Owl 2 web ontology language primer. <https://www.w3.org/TR/owl2-primer/>. Navštívené: 10.02.2020.
- [IBN⁺15] Michael Iannacone, Shawn Bohn, Grant Nakamura, John Gerth, Kelly Huffer, Robert Bridges, Erik Ferragut, and John Goodall. Developing an ontology for cyber security knowledge graphs. In *Proceedings of the 10th Annual Cyber and Information Security Research Conference*, pages 1–4, 2015.
- [KM] Marja-Riitta Koivunen and Eric Miller. Semantic web – layers. <https://www.w3.org/2001/12/semweb-fin/w3csw>. Navštívené: 01.02.2020.
- [Lab17] UMBC Ebiquity Lab. Uco2. <https://github.com/Ebiquity/uco2>, 2017.

- [MB17] Vasileios Mavroeidis and Siri Bromander. Cyber threat intelligence model: An evaluation of taxonomies, sharing standards, and ontologies within cyber threat intelligence. In Joel Brynielsson, editor, *European Intelligence and Security Informatics Conference, EISIC 2017, Athens, Greece, September 11-13, 2017*, pages 91–98. IEEE Computer Society, 2017.
- [OCM12] Leo Obrst, Penny Chase, and Richard Markeloff. Developing an ontology of the cyber security domain. In *STIDS*, pages 49–56, 2012.
- [OCWM14] Alessandro Oltramari, Lorrie Faith Cranor, Robert J Walls, and Patrick D McDaniel. Building an ontology of cyber security. In *STIDS*, pages 54–61. Citeseer, 2014.
- [PUJF03] John Pinkston, Jeffrey Undercoffer, Anupam Joshi, and Timothy Finin. A target-centric ontology for intrusion detection. In *Procs. of the IJCAI-03 Workshop on Ontologies and Distributed Systems*, 2003.
- [SPF⁺16] Zareen Syed, Ankur Padia, Tim Finin, M. Lisa Mathews, and Anupam Joshi. UCO: A unified cybersecurity ontology. In David R. Martinez, William W. Streilein, Kevin M. Carter, and Arunesh Sinha, editors, *Artificial Intelligence for Cyber Security, Papers from the 2016 AAAI Workshop, Phoenix, Arizona, USA, February 12, 2016*, volume WS-16-03 of *AAAI Workshops*. AAAI Press, 2016.
- [SRa] A.T. Schreiber and Raimond. Ontotext ad,

- sparql overview. <https://www.w3.org/TR/2013/REC-sparql11-overview-20130321/>. Navštívené: 01.02.2020.
- [SRb] A.T. Schreiber and Raimond. Rdf framework. <https://www.w3.org/TR/rdf11-primer/>. Navštívené: 01.02.2020.
- [SW15] Malek Ben Salem and Chris Wacek. Enabling new technologies for cyber security defense with the icas cyber security ontology. In *STIDS*, pages 42–49, 2015.
- [TPKN18] Takeshi Takahashi, Bhola Panta, Youki Kadobayashi, and Koji Nakao. Web of cybersecurity: Linking, locating, and discovering structured cybersecurity information. *Int. J. Communication Systems*, 31(3), 2018.

Zoznam obrázkov

2.1	Semantic Web - vrstvy. Zdroj: [KM]	5
2.2	Príklad grafovej databázy.	8
3.1	Príklad bočného panelu vo vyhľadávači Google.	14
4.1	CTI model. Zdroj: [MB17]	22
5.1	UCO ontológia – časť Identita	32
5.2	UCO ontológia – časť Útok	33
5.3	UCO ontológia – časť Slabiny	35
6.1	CVE ontológia	38
6.2	OVAL ontológia	41